

Riigikohtu esimees hr Villu Kõve
Justiits- ja digiminister pr Liisa-Ly Pakosta
Eesti Kohtunike Ühingu
Viru Maakohtu esimees pr Liina Naaber-Kivisoo

Meie 26.11.2024 nr 2-8/53-1

Pöördumine ja seisukoha andmine Jõhvi kohtumaja tegevuse jätkamise osas

Ida-Virumaa Omavalitsuste Liidule saabus 30.10.2024 Viru Maakohtu Jõhvi kohtumaja pöördumine, milles teavitati, et Vabariigi Valitsus on teinud ministeeriumidele ülesandeks kärpida iga ministeeriumi haldusalast 3 aasta peale kokku 10%, sellest 5% järgmise aasta kavandatavast eelarvest. 01.10.2024 toimunud justiitsministri ja Eesti Kohtunike Ühingu kohtumisel andis justiitsminister selgitusi, et järgmise aasta kohtute eelarveid tuleb kärpida 5%, mis on ligikaudu 2,1 milj eurot ning kärpeettepanekuid ootab minister kohtusüsteemilt endalt.

Ida-Virumaa Omavalitsuste Liidu juhatus arutas 22.11.2024 juhatuse koosolekul Jõhvi Kohtumaja pöördumist.

Juhatus liikmed: Kohtla-Järve linn, Jõhvi vald, Lüganuse vald, Toila vald, Alutaguse vald, Sillamäe linn, Narva-Jõesuu linn, Narva linn, on kategooriliselt vastu Jõhvi kohtumaja sulgemise ideele/ettepanekule.

Juhatus liikmed leiavad, et ettepanek on läbimõttlemata, vastutustundetu ning selle võimalik mõju analüüsivõime, eriti täna, kus Ida-Virumaa on julgeoleku mõttes kõrgendatud riski piirkond.

Majanduslikult on põhjendatud kärpeplaanide tegemine, kuid nende tegemisel tuleb arvestada faktoreid ning antud olukorras kahjustab nii õigusteenuse kui õigusemõistmise kättesaadavust Jõhvi kohtumaja teeninduspiirkonnas (valdavas ulatuses Ida-Viru maakonnas) ning nõrgestab riigi mainet piirkonnas.

Võrreldes kohtunike arvuga teistes I astme kohtutes on Jõhvi kohtumaja üks vabariigi suuremaid (jättes kõrvale Tallinna, Tartu ja Pärnu kohtumajad) - näiteks Haapsalus 3 kohtunikku, Kuressaares 2, Raplas 3, Paldiskis 2, Jõgeval 4, Viljandis 4, Valgas 2.

Käesoleval ajal on täidetud Jõhvi kohtumajas kõik 9 kohtunikukohta, Narvas 8,5 kohtunikukohta (jagamises 7,5), Rakveres 8 kohtunikukohta. 2025.a. pensioneerub kolm kohtunikku, igast majast 1 kohtunik.

Jõhvi kohtumajas ametis olevad kohtunikest elab 8 kohtunikku kohtumaja teeninduspiirkonnas (võrdluseks näiteks Narva kohtumaja kohtunikest elab Narvas vaid 3, ülejäänud sõidavad mujalt).

Jõhvi maja ehitati 2010. aastal riigi enda tellimusel ning on Viru Maakohtu kohtumajadest kõige uuem, kaasaegsem, energiasäästlikum ja mugavam nii töötajatele kui menetlusosalistele.

Peale Viru Maakohtu üürivad ruume Viru Ringkonnaprokuratuur, Tartu Halduskohus, Viru kriminaalhooldusosakond, Tartu Maakohtu registriosakond. Seega puudutaks Jõhvi kohtumaja sulgemine ka teiste üürnike huve.

Tähelepanuta on jäetud asjaolu, et Jõhvi kohtumaja teenindab Ida-Viru maakonna 5 omavalitsust (Toila vald, Jõhvi vald, Lüganuse vald, Alutaguse vald ja Kohtla-Järve linna).

Tänases keerulises majanduslikus olukorras on menetlusosaliste jaoks väga oluline, kuhu ja kuidas istungile sõita. Jõhvi on Ida-Viru maakonna transpordisõlm. Ühistranspordi liiklus on organiseeritud maapiirkondadest Jõhvi, samuti Narva suunalt Jõhvi, mitte aga näiteks lisakust või Alajõe Narva või Rakverre. Alutaguse valla elanikul oleks aga äärmiselt problemaatiline sõita (eelduslikult mitme bussiga) vajaduse korral kohtuistungile Narva või Rakverre (võrdlusena nt Tapalt on vahemaast olenemata mugav sõita Jõhvi rongiga).

Jõhvi kohtumaja teeninduspiirkonnas ei toimu liiklemine ainult mööda Tallinn-Narva maanteed. Peipsi ääre (nt Alajõe, Vasknarva) või lisaku elaniku jaoks on ebamõistlikult koormav kohtupidamiseks sõita Narva või Rakveresse mitme bussiga (nt lisakust Narva on ca 80 km; Rakverre lisakust metsavahelise lisaku-Tudu-Rakvere tee kaudu 78 km (mis talvel ei ole just ohutu), maantee kaudu 101 km).

Küll aga asub näiteks Sillamäe linn Jõhvi ja Narva vahepeal, vahemaa kummalegi poole ca 25 km, liiklus kulgeb mööda Tallinn-Narva maanteed. Sillamäe menetlusosalise jaoks ei ole tõepoolest vahet, kas sõita istungile Jõhvi või Narva, transpordiühendus on olemas mõlemas suunas.

Viru Maakohtu teeninduspiirkondade rahvaarv (seisuga 01.01.2024):

- Jõhvi kohtumaja teeninduspiirkonnas 62 281 elanikku
- Rakvere kohtumaja teeninduspiirkonnas 59 536
- Narva kohtumaja teeninduspiirkonnas 70 005, sellest Sillamäe linn 12 352. Ilma Sillamäeta oleks see arv 57 653 (Sillamäe asub Jõhvi ja Narva vahel).

Jõhvi linnas või Jõhvi kohtumaja teeninduspiirkonnas asuvad kõik kohtu tööga seotud asutused: Viru Ringkonnaprokuratuur, Ida prefektuur, Viru Vangla, psühhiaatriahaigla (tahtest olenematu ravi asjad), valdav enamus maakonna hooldekodusid (eestkostesajad), IT keskus.

Kohtumaja pöördumises on selgitatud, et kõik istungid ei toimu videoistungina (ei tsiviilasjades ega kriminaalasjades). Tsiviilasjades istungid, kus on rohkem menetlusosalisi, tunnistajaid, toimuvad endiselt kohtusaalis. Hõre transpordiühendus maapiirkonnast ja ebamõistlik aja- ning sõidukulu tekitab olukorra, kus inimesed massiliselt lihtsalt ei ilmu kohtuistungitele, teisest küljest raskendaks oluliselt ka istungite planeerimist, sest toimumise aja kooskõlastamisel tuleks muuhulgas arvestada ka ühistranspordi sõiduplaane.

Videoistungipunkt ei taga Jõhvi teeninduspiirkonna rahvaarvu ja piirkonna pindala arvestades elanikkonnale ligipääsu õigusemõistmisele ega korrakohast õigusemõistmist ja menetlustoimingute läbiviimist.

Ka kohtumaja olemasolu Narvas on riigi seisukohalt oluline, mis aga ei saa viia olukorrani, et Jõhvi kohtumaja sulgemise eesmärgiks on kärpeplaan.

Omavalitsuste Liidu juhatus on seiskohal, et kogu Ida-Virumaal (sh Kohtla-Järvel, Jõhvis ja Kiviõlis) on riigi kohalolu väga oluline.

Jõhvi kohtumaja sulgemisega kaasneb õigusemõistmise kättesaadavuse drastiline langus. Jõhvi kohtumaja teeninduspiirkonnas elavatel inimestel on väga keeruline jõuda Narva või Rakvere kohtumajja piirkonna suure tööpuuduse ja väikeste sissetulekute tõttu kuna ainuüksi Rannapungerjalt, Vasknarvast või Alajõe Narva sõitmine on inimestele liiga kulukas (tuleb kasutada mitut bussi).

Sundtoomine ei pruugi anda tulemust. Samuti tõstab kordades politsei koormust, mis niigi on politseinike arvu vähenemisega kasvanud. Politsei võib hakata mingil hetkel määrusi lihtsalt ignoreerima viidates ressursi puudumisele.

Üldmenetluse asjades vahialuste toimetamine Viru vanglast Narvasse võib osutuda samuti problemaatiliseks.

Arvestades, kui palju Jõhvi kohtumaja piirkonnas asuvaid asutusi (vangla, politsei, KAPO, MTA), kes töötlevad riigisaladust ja vajavad kohtulube, on vajalik, et vastavad ruumid ja kohtunikud asuksid mõistlikus läheduses Jõhvi piirkonnas. Jõhvi piirkonnas on jälitusülesannete täitmine peaaegu igapäevane töö, mitte üksikjuhtumite teema.

Kohtumaja hinnangul näitab senine praktika, et videoistungite pidamise võimalus ja kvaliteet on meie piirkonnas küllalt ebaühtlane. Tuleb arvestada asjaolu, et mitte kõigil isikutel ei ole nutiseadmeid või oskust nutiseadet videoistungiks kasutada või ei ole korralikku internetiühendust ning küllalt tihti on kohtumaja sunnitud seetõttu asja arutamise edasi lükkama ja pakkuma kohtumaja tulekut.

Pikk vahemaa, mida tuleks sõita Alutaguselt Narva mitme bussiga tähendaks muuhulgas seda, et näiteks Narvas tuleks istungid lõpetada umbes 14.30, et Alutaguse pereema või pereisa jõuaks koju enne südaööd.

Jõhvi kohtumaja sulgemine tähendaks automaatselt suure osa kogenud ametnike koondamist, sest nt istungisekretäri palk ei võimalda omal kulul sõita tööle Narva või Rakverre. Uute leidmine Narva linnast, sh nõutaval tasemel riigikeele valdamisega, on problemaatiline.

Oleme seisukohal, et Jõhvi kohtumaja sulgemise plaan on regionaalpoliitiliselt vastuvõetamatu, piirab elanikkonna ligipääsu õigusemõistmisele, raskendab oluliselt kohtusüsteemi normaalset toimimist Ida-Virumaal ning kahjustab riigi mainet piirkonnas. Kohtumaja sulgemine on veel üks samm riigi kaugenemisest Ida-Virumaalt ja on kõrgendatud risk julgeolekule.

Lugupidamisega

(allkirjastatud digitaalselt)

Eve East

Juhatuse esimees

Teadmiseks:

Tartu Ringkonnakohtu esimees Tiina Pappel

Riigiprokuratuur

Eesti Advokatuur

Viru Vangla

Politsei- ja Piirivalveameti Ida prefektuur